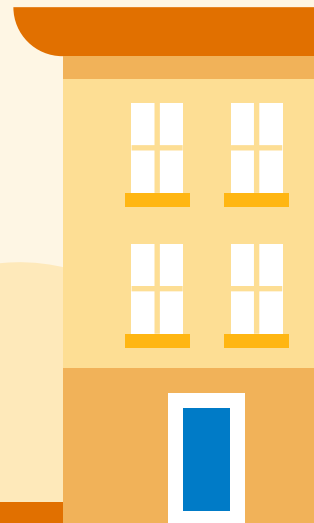

Hoger onderwijs

	Hbo bekostigd	Wo bekostigd
Studenten	476.000	341.900
Docenten	37.400	38.206*
Instellingen	36	18

* Wetenschappelijk personeel Bron: OCW/DUO/UNL 2023

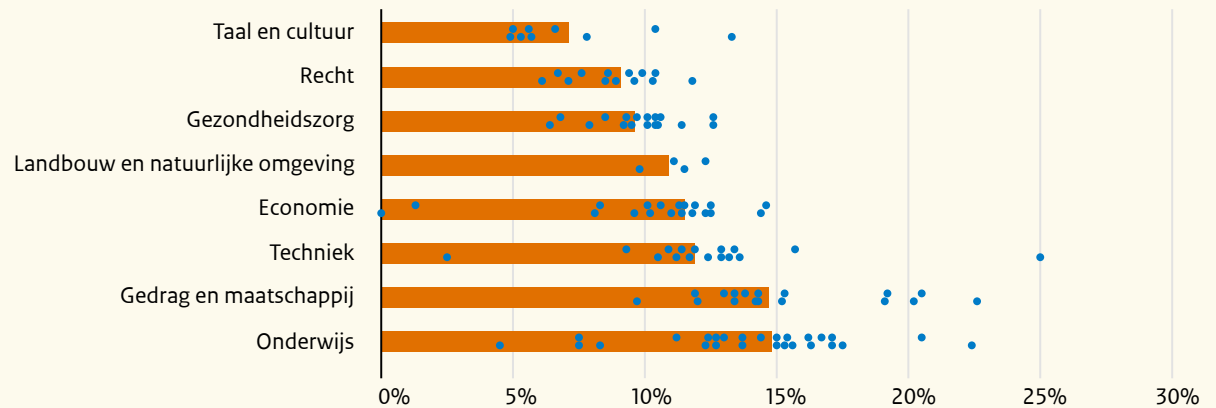
Meer aandacht voor sociale veiligheid

Ondanks een lichte afname in de laatste 2 jaar, ervaart in 2023 nog steeds een groot deel van de studenten psychische klachten en emotionele uitputtingsklachten. Ook de prestatiedruk onder studenten is hoog, ruim twee vijfde van de studenten zegt prestatiedruk te ervaren (Dopmeijer et al., 2023; Nuijen et al., 2023). Sociale veiligheid in het hoger onderwijs (ho) krijgt steeds meer aandacht van instellingen. Dat blijkt uit het aantal meldingen en vragen over sociaal onveilige situaties die bij de inspectie binnenkomen. Samen met het ministerie en studenten ontwikkelen instellingen momenteel een integrale aanpak ter vergroting van de sociale veiligheid. We constateren dat welbevinden en (seksuele) veiligheid binnen instellingen veel aandacht krijgt, maar roepen ook op om deze aandacht structureel in te zetten voor het vormen en uitvoeren van beleid en het gesprek met alle partijen binnen de instelling over dit thema te voeren.

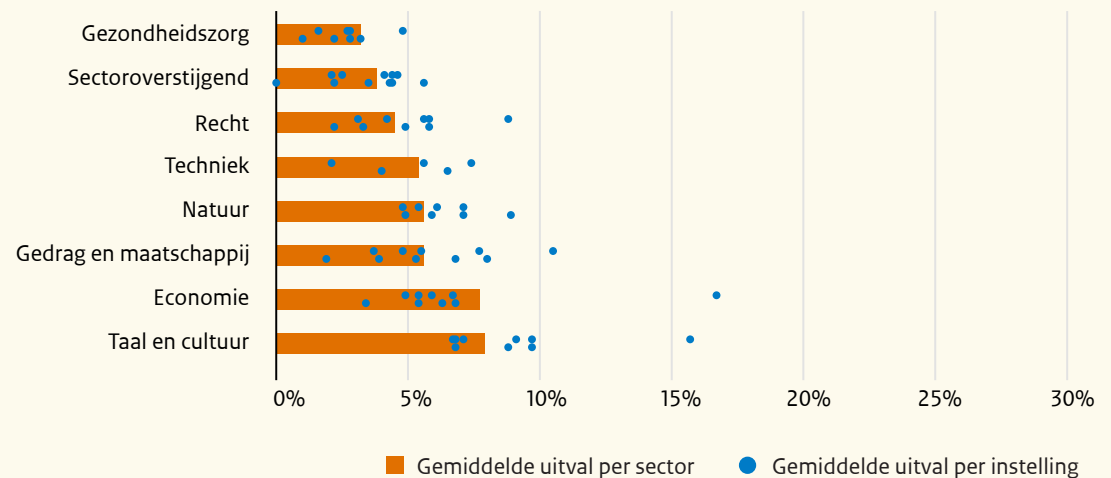
Ontwikkelingen internationalisering

Een belangrijk onderwerp binnen het ho is de toegenomen internationalisering in de vorm van veel (deels) Engelstalige opleidingen en een hoge instroom van internationale studenten. Deze

Vershil in uitval tussen instellingen per sector in het hbo

Vershil in uitval tussen instellingen per sector in het wo

ontwikkeling leidt tot zorgen over de bevordering van de Nederlandse taal en de toegankelijkheid voor Nederlandse studenten. Het wetsvoorstel

‘Internationalisering in Balans’ beoogt deze zorgen te adresseren. De Tweede Kamer heeft een amendement aangenomen waarmee wordt geregeld dat

hogescholen en universiteiten vanaf het collegejaar 2025-2026 een capaciteitsfixus kunnen instellen op trajecten binnen een bachelor- of ad-opleiding. De minister heeft de Vereniging Hogescholen (VH) en de Universiteiten van Nederland (UNL) verzocht om een aanpak te ontwikkelen gericht op het realiseren van een duurzame balans in internationalisering. UNL heeft inmiddels een maatregelenpakket opgesteld, gericht op onder meer het versterken van de Nederlandse taal en beheersing van de internationale instroom. De universiteiten willen de effecten van de maatregelen over 2 jaar evalueren. De inspectie vindt het van belang dat de minister en de koepels duidelijk formuleren welke doelen zij willen bereiken bij het in balans brengen van internationalisering.

Verschillen in uitval tussen instellingen

Het percentage studenten dat gedurende het eerste studiejaar uitvalt verschilt tussen instellingen. Deels komt dit door een verschillende studentenpopulatie en een ander onderwijsaanbod, zoals veel technische opleidingen of juist veel opleidingen in de alfa-hoek. Maar ook binnen sectoren is er variatie in uitval tussen instellingen. Ook als we rekening houden met verschillen tussen studentpopulaties. Andere factoren dan de sector

of studentkenmerken spelen blijkbaar ook een rol in de kans op uitval van een student. Dit betekent dat een student op de ene instelling een grotere kans op uitval heeft dan op een vergelijkbare opleiding aan een andere instelling. Instellingen zouden hier geen genoeg mee moeten nemen en bij elkaar moeten nagaan waar deze verschillen vandaan komen en welke aanpak om uitval te reduceren goed werkt.

Herinvoering loting kan kansen bevorderen

In 2022 gaven opleidingen hun selectieprocedures zorgvuldig vorm, maar de borging van kansen-gelijkheid was nog vaak een blinde vlek. Opnieuw is gebleken dat decentrale selectie tot een minder diverse studentenpopulatie leidt: sommige groepen studenten hebben een kleinere kans geselecteerd te worden (o.a. Mulder, 2023). Om opleidingen handvatten te bieden bij het inrichten van hun selectieprocedure is er het handboek selectie (Schreurs, 2023). Ook is loting als selectie-instrument weer ingevoerd. Vanaf 2024-2025 is het weer mogelijk om voor een opleiding te loten, al dan niet in combinatie met ten minste 2 aanvullende selectiecriteria. Het is goed dat er extra aandacht is voor selectie, maar tegelijk vragen we de minister om de functie van het ho te verduidelijken als het

gaat om het bieden van kansen en het al dan niet nastreven van een diverse studentenpopulatie.

Accreditatiestelsel voldoet over het algemeen

De werkwijze ten aanzien van bestaande opleidingen borgt voldoende dat kwaliteits-oordelen in visitaties en accreditaties betrouwbaar, valide, onafhankelijke en deskundig tot stand komen. Wel moet de aansluiting verbeteren tussen de in het stelsel gehanteerde definitie van basiskwaliteit en de kwaliteit zoals besproken in maatschappelijke discussies en opgaven. Ook de financieringssystematiek van het accreditatiestelsel is voor verbetering vatbaar. Instellingen betalen nu zelf degenen die hen beoordelen. Dat brengt een financiële prikkel mee om beoordelingen mogelijk minder diepgaand of positiever te maken. Dit is een ongewenst risico.

Informatievoorziening voor studenten moet beter

Buitenlandse accreditatieorganen kunnen niet-bekostigde opleidingen die tot een graad leiden accrediteren. De wettelijke vereisten om op basis van zo'n accreditatie een graad te mogen verlenen zijn niet erg helder, behalve dat het moet gaan om

een buitenlandse organisatie. De inspectie richt zich primair op de informatievoorziening aan studenten over de aard van de accreditatie, zodat duidelijk wordt dat het niet om een Nederlandse graad gaat. Studenten moeten goed geïnformeerd worden door de aanbieder van de opleiding om een eigen afweging bij hun studiekeuze te kunnen maken. Deze informatievoorziening blijkt vaak op punten beter te kunnen. Een goede informatievoorziening aan studenten is belangrijk in het kader van heldere rechten en plichten van de student.

Opleidingscommissies belangrijk

Instellingen hebben relatief veel autonomie. Daar staan interne checks and balances tegenover, waarvan de opleidingscommissies (oc) een belangrijk onderdeel zijn. Oc's bestaan uit studenten en docenten die het opleidingsmanagement adviseren over de kwaliteit van de opleiding. De docent-leden in de oc zijn kritisch over de facilitering: 32% van de oc-leden zei onvoldoende tijd te hebben voor het oc-werk. Veel studenten kennen de oc niet. Dat beperkt de kracht van de oc als onderdeel van de interne checks and balances. De inspectie roept de besturen van instellingen op om oc-leden meer tijd te geven, ook voor professionalisering.

Wo-instellingen moeten werken aan waarden onderwijs

De meeste ho-docenten hebben een basis-kwalificatie behaald of zijn daar mee bezig. De docenten hebben (blijvend) de behoefte om te professionaliseren, maar gaven aan hier geen tijd voor te hebben en er te weinig uren voor te krijgen. Veel docenten in het wetenschappelijk onderwijs gaven ons aan te weinig waardering te ervaren voor het verzorgen van onderwijs. Onderzoek wordt in hun beleving verkozen boven onderwijs. Universiteiten moeten de professionaliseringsbehoefte van hun docenten beter faciliteren en stimuleren, en zich meer inzetten voor een cultuur waarin onderwijs gewaardeerd wordt. De intenties die instellingen zelf hebben geformuleerd in Erkennen en Waarden worden nog niet voldoende gerealiseerd. Onderwijs geven is een kerntaak van universiteiten. Het is nodig dat instellingen meer oog hebben voor (universitair) docenten met een groot aandeel onderwijstaken. Dit is in lijn met de cao-afspraken.

Aanbevelingen:

Instellingen: geef docenten meer tijd en ruimte om te professionaliseren.

Instellingen: formuleer beleid op het thema sociale veiligheid, voer het ook uit en voer het gesprek met alle partijen binnen de instelling hierover.

Overheid: verduidelijk de functie van het ho in het nastreven van gelijke kansen en biedt kaders voor de inrichting van selectieprocedures.

Overheid: laat visitatiepanels rapporteren over thema's die onderdeel uitmaken van de basiskwaliteit zoals omschreven in het accreditatiestelsel en aansluiten bij de kwaliteit zoals besproken in discussies over maatschappelijke opgaven.